

Kina vil fred, men forbereder krig

Der er sket meget i det kinesiske militær siden 1970'erne, da forsvarsbudgettet kun var tre gange det danske, kvindelige pionerer sang hyldestsange til Mao, og militærøvelser omfattede bajonetkampe og geværbeskydninger. I dag er kapaciteten udviklet, men om Kina har en interesse i at gå i krig, er et andet spørgsmål.

Af Bertel Heurlin

De fleste nationalstater, der er oprettet i det 19. eller 20. århundrede, har krig som baggrund. Det gælder i den grad Kina.

Folkerepublikken Kina blev etableret i 1949 efter afslutningen af borgerkrigen mellem kommunisterne og nationalisterne, som betød, at Kuomintangstyrkerne blev fordrevet til Taiwan.

Kinas nye leder blev Mao. Hans udgangspunkt var, at ”vi er fortalere for afskaffelse af krig. Krig kan kun afskaffes gennem krig. For at slippe af med geværet er det nødvendigt at gribe til geværet.”

I 1960'erne forudsagde Mao en ny verdenskrig.

”Den internationale situation er fortræffelig,” prædikede han: ”Der er stor uro under himlen.”

Krigen ville blive udkæmpet mellem USA og USSR, og den ville bryde ud snarest. Den ville blive en atomkrig, forudsagde Mao, og de to supermagter ville ødelægge hinanden. Kina ville også blive ramt. Men fordi Kina var et udviklingsland med en lav urbanisering – 85

procent boede på landet – var landet mindre sårbart. I sidste ende ville Kina derfor stå sejrende tilbage ifølge Mao og partiet. Bybefolkningen ville blive evakueret gennem underjordiske tunneller, og Maos ’folkekrigsstrategi’ med guerillakrig ville gøre det af med mulige erobrere.

”Våben er intet, folket er alt,” var Maos parole.

Efter tilnærmelsen til USA, Maos død i 1976 og kulturrevolutionens fald blev alt fundamentalt ændret. Kinas strategi blev nu at opgive selvforsyning og revolution i den tredje verden.

Kina skulle i stedet åbne sig mod hele verden og blive rigt og blomstrende gennem en socialistisk markedsøkonomi.

Her var ikke plads til krig. Økonomisk udvikling gennem integration i det globale marked var den nye retning i partiet. Helt afgørende var, at udvikling fik højeste prioritet.

Styrkelsen af militærudgifterne fulgte med den gigantiske stigning i BNP, der i mange år lå på over ti procent, men procentdelen til militæret og Folkets Befrielseshær, PLA, forblev uforandret på ca. 1,6 procent.

Foto: Camillo Corsetti Antonini / Unsplash

Et nyt rige i midten

Dette forhold er uændret i dag. Og prioriteringen med den økonomisk-teknologiske udvikling som det overordnede mål er heller ikke ændret.

Det, der er ændret, er bevidstheden om, at for at fastholde momentum i overgangen fra at være et udviklingsland – ganske vist verdens største med verdens næststørste økonomi efter USA – til at blive et udviklet land må Kina kunne forsvare sig og ikke mindst sikre de økonomisk afgørende forsyningslinjer.

Kina er nu blevet verdens største produktionsland, den største handelsnation og den største udlånsnation. Kina skal fortsat udvikles, blive rigere, eliminere fattigdommen. Der bliver fastsat fundamentale mål for udviklingen. Hvad ville være bedre end at fejre folkerepublikken Kinas 100-årsdag i 2049, med at Kina står som et stærkt, socialistisk land, velstillet, demokratisk, kulturelt avanceret, civilisatorisk og smukt? Det er visionen og de stærke mål, men man er ikke helt fremme endnu.

Ét forhold er senere blevet tilføjet til listen af ambitioner: Kina skal i 2049 have et forsvaret af verdensklasse. Men igen: Der er et stykke vej dertil. Og det betyder, at der ikke er plads til krig. Den kinesiske strategiske retning er kort fortalt realiseringen af Xi Jinpings' kinesiske

drøm: Fornylelsen og genfødslen af det 5000 år gamle 'rige i midten', hvor dynastierne har afløst hinanden. Riget endte med 100 års ydmygelse – fra opiumkrigene i midten af 1800-tallet til folkerepublikkens oprettelse i 1949 – præget af udenlandske koloniseringsforsøg og erobringer og indgåelse af påtvungne traktater.

Drømmen er nu, at Kinas magt, civilisation og kultur skal udvikles videre.

Kina har undgået krig

"I 5000 år har Kina sat uudslettelige civilisatoriske spor til menneskehedens fremme," udtalte Xi Jinping i sin tale til Kommunistpartiets 100-års jubilæum i 2021.

Blandt disse spor er opfattelsen af krig. Kina har fostret historiens mest kendte militærstrateg, Sun Tzu, som omkring 500 fvt. skrev *Krigskunsten*.

"Det gælder ikke om at vinde hundrede gange i kampe. Det bedste er at sejre uden kamp," skriver Sun Tzu i sit værk.

Det kan ske ved listighed eller bedrag. Kamp skal undgås.

Dette er en vigtig del af den kinesiske strategiske kultur i dag. Men den har ikke altid været fulgt. Som vi har set det, ønskede Mao at afskaffe krig gennem krig. Og Kina deltog med

meget omfattende styrker på nordkoreansk side i Korea-krigen mod USA og FN.

Den sidste store krig, Kina har ført, var mod Vietnam i 1979, som demonstrativt blev begrundet med, at Vietnam skulle have en lektie. Den korte krig blev en blodig affære for Kina. Siden fulgte den banebrydende økonomiske åbning med omfattende reformer vendt mod verden. Derefter har Kina ikke været involveret militært bortset fra mindre grænsestridigheder mod Indien. Kina har klart prioriteret fredelig vækst og fremgang.

To store chok

Men hvordan fungerer Kinas militær, Folkets Befrielsehær, PLA? Jeg blev introduceret for PLA i 1978 og har derefter fulgt udviklingen gennem invitationer til Kina med tre års mellemrum.

Jeg overværede dengang militærøvelser, som omfattede bajonetkampe og geværbeskydninger. I pauserne sang kvindelige pionerer hyldestsange om Mao. Dengang var PLA i princippet selvforsynende: grøntsagsdyrkning, hoteldrift, medicinfabrikker. Militærbudgettet var kun tre gange det danske. Distinktioner, som markerede officersstatus, var forbudt. Officerer skulle være menige soldater en måned om året.

Krigen mod Vietnam i 1979 og Golfkrigen 1990-1991 blev et *wake-up call*.

Den sidste demonstrerede USA's globale overlegenhed, ved at landet som enesupermagt optrådte som det internationale samfunds absolutte leder med en overvældende koalition bag sig. Den var militært baseret på det nye amerikanske militære koncept: RMA, *Revolution in Military Affairs*. Konceptet var total udnyttelse af dimensioner som information, viden, hastighed, præcision, dødelighed og overraskelse. Et centralt mantra var færre, men mere ødelæggende militære styrker.

Dette var krigens nye og afgørende vilkår, som Kina, der befandt sig langt nede på rangstigen militært, måtte forholde sig til.

Derudover blev PLA udsat for to store chok i 1989 – Sovjetunionens sammenbrud samt studenteroprøret på Den Himmelske Freds Plads i Beijing og alle andre steder i Kina.

Først sammenbruddet af USSR. Det kommunistiske parti forsvandt så at sige på en nat gennem et forbud udstedt af Jeltsin.

“Hvorfor skal partiet herske over militæret? Fordi læren fra Sovjetunionens sammenbrud er, at det depolitiserede sovjetiske militær, adskilt fra partiet og nationaliseret havde efterladt et nedrustet parti, uden militær magt,” udtalte Xi Jinping i en tale i byen Guangdong i 2013, hvor den kinesiske leder talte om årsagerne til Sovjetunionens sammenbrud.

Dette må aldrig ske for Kina ifølge Xi Jinping. Derfor var og er PLA partiets hær.

Det andet chok for den kinesiske ledelse var, at de globale frihedsomvæltninger i 70'erne og 80'erne bredte sig til Kina. Demonstrationer huserede i Beijing og i mange af de større byer. Og skønt der var forståelse mellem demonstranter og soldater, blev PLA i sidste ende brutalt sat ind. Derefter har interne sikkerhedsstyrker langsomt fået en størrelse, som svarer til det samlede antal egentlige soldater.

Krig i tre faser

Disse forhold har betydet en stadig styrkelse af PLA.

Professionaliseringen indebærer, at PLA-soldater skal kunne kæmpe, og de er trænet gennem realistiske øvelser under paroler som *“fight and win”* og *“fight to night”*. Det betyder, at soldaterne skal være politiske motiverede, påvirket gennem propaganda ud fra marxismens teorier og Xi Jinpings tænkning. Militærets mål er partiets overlevelse.

Professionaliseringen i militæret er blandt andet blevet styrket ved den effektive kampagne mod korruption. Antikorruptionen, som blev lanceret i 2012, har ramt topofficerernes rækker hårdt.

Det store spring for militæret var imidlertid Xis markante organisatoriske militære reformer, som indledtes i 2015. Det overordnede mål var at følge tre faser:

1: Mekanisering indenfor det, man forstår som traditionel krig: Etablering af en effektiv kommando-, informations-, institutions- og organi-

sationsstruktur med høj effektivitet, hurtighed og parathed. En af de centrale dele var at gøre militæret umiddelbart kampklart – ikke mindst ved helt at fjerne forskellen mellem freds- og krigsstruktur.

I realiteten har Xis militærreformer i vidt omfang været at kopiere det amerikanske RMA, revolution i militære affærer. Hovedbudskabet her er ”*joint warfare*” – det vil sige, at hær, flåde, flyvevåben, kystvagter, missilstyrker og specialstyrker arbejder direkte sammen under én kommando.

2: Informationisering eller RMA-krig.

3: ’Intelligensisering’ indenfor fremtidig krig baseret på quantum computere, kunstig intelligens (AI), robotter, rummet, *gray zone war*, cyber krig, *lawfare* (Brugen af juridiske systemer og institutioner til at skade eller delegitimere en modstander eller for at afskrække enkeltpersoners brug af deres juridiske rettigheder, *red.*) og hybridkrig.

Kina er ved at have styr på informationsdimensionen – både på det højteknologiske niveau og på de mere lavteknologiske former for hybridkrig.

Taiwan er afgørende

Skal boet gøres op mellem USA og Kina, er der dog ingen tvivl: USA er fortsat globalt set krigens mester.

USA er således til stede overalt i verden med 600 baser, hvorimod Kina har én militærbase udenfor Kina, i Djibouti. Og hvor USA har seks *joint warfare* geografiske kommandoer i hele verden, som er klar til krig – Europa-, Nord- og Sydamerika-, Afrika-, Central- og Indo-Pacific-kommandoen – har Kina fem, der alle er placeret på kinesisk territorium.

Men hvad betyder alt dette for Kinas forhold til krig? Kina, som har brug for fred for at nå sit mål for landets udvikling? Her er Kina i et dilemma: Krig skal undgås, men er også en nødvendighed.

Krig skal således forberedes. Hvorfor? Jo, et altafgørende mål for den kinesiske ledel-

se er genforeningen med Taiwan, som blev tabt i borgerkrigen, da Kuomintangstyrkerne blev fordrevet til øen i 1949. Borgerkrigen blev aldrig formelt afsluttet. I dag opretholdes en status quo mellem parterne, som betyder, at der er enighed om, at der kun eksisterer ét Kina. Hvilket Kina er der til gengæld ikke enighed om. Påstanden fra kinesisk side er, at uden Taiwan er der intet Kina.

En begivenhed vil således udløse krig: At Taiwan erklærer sig som en selvstændig stat. Kina forbereder denne situation og opruster for at kunne tvinge Taiwan til at samarbejde om en genforening.

Kina har senest gennemført flåde- og luftvåbenøvelser, som omringer hele øen, parate til at slå til. Tør Kina det? At risikere at USA med sine overlegne styrker vil gribe ind og dermed åbne for en regional krig, som potentielt kan blive til en global krig?

Hverken USA, Kina eller Taiwan ønsker krig. Og måske der kan findes en ny form for stabilitet i de kommende år – nemlig i de accelererende, provokerende og usikkerhedsskabende militære og politiske markeringer fra alle tre parter.

Tre forhold er imidlertid uafvendelige: USA vil fastholde sin overmagtsposition i Asien, Kina vil indlemme Taiwan, og Taiwan vil fastholde det liberale demokrati. Løsningen kunne være, at Kina udskyder sin krigstrussel i forventningen om, at dets opstigen fortsætter. Om den så vil fortsætte, er det store spørgsmål.

Mao-citaterne i denne artikel er fra bogen Quotations From Chairman Mao-Tse-Tung, uden årstal, Foreign Language Press, Peking.

Bertel Heurlin er professor em. i statskundskab på Københavns Universitet, leder af Kinaprojektet ved Center for Militære Studier, Københavns Universitet samt Kina-kommentator.

Foto: Gigi / Unsplash